

Регіональної політика Європейського Союзу та Європейська політика сусідства, як основа організації здійснення публічної влади в Україні

Кулик Т.О., викладач кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор *Олійник А.Ю.*

На сьогоднішній день в Україні гострим залишаються питання, щодо забезпечення місцевого самоврядування та одночасно організацію оптимального державного управління на місцях. При дослідженні форм взаємодії органів публічної влади необхідним є врахування та аналіз регіональної політики Європейського Союзу та Європейської політики сусідства.

Регіональна політика Європейського Союзу закладає основні принципи транскордонного співробітництва між країнами – учасницями ЄС, що транскордонного співробітництва між країнами ЄС, з одного боку та країнами-сусідами Європейського Союзу – з іншого, то таке співробітництво здійснюється у межах Європейської політики сусідства. [1;с. 110]

Регіональна політика ЄС започаткована в рамках діяльності Європейського економічного співробітництва та концентрується на таких напрямках: допомога регіонам, які мають структурні проблеми або відстають у розвитку; допомога регіонам, які потребують вирішення регіональних проблем, пов'язаних із безробіттям і забезпеченням рівних можливостей для чоловіків та жінок на ринку праці. [2; 92]

Здійснюючи регіональну політику, Європейський Союз керується такими принципами:

децентралізація – перерозподіл повноважень на користь регіонів з метою ефективного використання їх можливостей, заохочення регіональних ініціатив, оптимізації шляхів вирішення нагальних проблем на регіональному рівні;

партнерство – тісна координація дій між ЄС, національними урядами, регіональними та місцевими органами влади;

програмування – розроблення на засадах партнерства чітких стратегій розвитку з визначенням пріоритетних довгострокових і короткострокових цілей і засобів їх досягнення;

концентрація – зосередження фінансових ресурсів на першочерговому вирішенні нагальних проблем, а також об'єднання коштів державного та місцевих бюджетів з коштами структурних фондів;

субсидіарність – оптимальний розподіл повноважень, відповідно до якого вищі за ієрархією владні інституції мають право та повинні вирішувати проблеми, на виконання яких нижчі за ієрархією об'єктивно не здатні;

доповнюваність – акумулювання ресурсів для підтримки регіонів з доповнюючих одне одного джерел; коштів ЄС, національних коштів країн ЄС та інвестиції;

ефективність і цільова спрямованість – кошти фінансових інститутів спрямовуються винятково на стимулювання економічної діяльності, у розвиток людського та фізичного капіталу, а не на споживання. [3;с. 41-46]

Країни західної Європи мають великий досвід транскордонного співробітництва спочатку у межах Європейських співтовариств, а потім – у межах Європейського Союзу. На сьогодні найбільш ефективно функціонують транскордонні утворення у формі єврорегіонів або транскордонних об'єднань країн ЄС уздовж кордонів Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Нідерландів, Люксембургу. І це не випадково, оскільки ці шість країн були засновниками Європейських Співтовариств. У 90-х роках ХХ ст. до процесів європейської інтеграції за допомогою транскордонного співробітництва приєдналися країни Центральної та Східної Європи. Особливо інтенсивно євро регіони створювалися на кордонах Німеччини, Польщі, Чехії, Словаччини. Ще одним напрямом взаємодії стали кордони Данії, Швеції, Польщі, Литви, Латвії. Єврорегіони створювалися країнами ЄС з метою активізації зовнішньоекономічної торгівлі, стимулювання розвитку господарства прикордонних територій, згладжування соціально-економічних диспропорцій, подолання стереотипу периферійності. Створення єврорегіонів покликано вирішити такі завдання, як децентралізація влади та розширення прав місцевих органів управління: охорона навколишнього середовища; гуманітарне співробітництво у сфері освіти, культури, науки. Єврорегіони стали ефективним засобом розвитку транскордонної інфраструктури, сприяли вільному пересуванню робочої сили, товарів, послуг і капіталів, оптимізації режиму кордону, врегулюванню митно-тарифних і податкових систем держав-членів ЄС. [1; с. 111]

На відміну від регіональної політики Європейська політика сусідства є продовженням програми «Ширша Європа» і спрямована на те, щоб упередити появу нових ліній розмежування між розширеним у 2004 році ЄС і його сусідами та запропонувати їм можливість участі у різноманітних видах діяльності ЄС за допомогою більш інтенсивної співпраці у сфері політики, безпеки, економіки та культури. У рамках Європейської політики сусідства пропонуються привілейовані відносини з сусідніми країнами, що розвиваються на засадах взаємного зобов'язання дотримуватися спільних цінностей, передусім у сферах верховенства права, незалежного державного управління, поваги до прав людини, втому числі прав меншин, сприяння добросусідським відносинам, а також принципам ринкової економіки та стабільного розвитку. [4; с. 15]

Щодо України, то основним нормативно-правовим актом у сфері транскордонного співробітництва є Закон України „Про транскордонне співробітництво» від 22 липня 2004 року. Він визначає правові, економічні та організаційні засади транскордонного співробітництва. Транскордонне співробітництво Закон визначає як послідовність дій, спрямованих на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та подібними суспільними утвореннями інших держав. Поняття єврорегіону, визначається як організаційна форма співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво.

Суб'єктами транскордонного співробітництва, згідно Закону, є територіальні громади, їх представницькі органи, місцеві органи виконавчої влади України, що взаємодіють з територіальними громадами та відповідними органами влади інших держав у межах своєї компетенції, встановленої чинним законодавством та угодами про транскордонне співробітництво. Метою транскордонного співробітництва є розвиток соціально-економічних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших зв'язків між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва на основі таких принципів: поваги до державного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів держав; урахування під час укладення угод про транскордонне співробітництво повноважень суб'єктів та прав учасників транскордонного співробітництва; усунення політичних, економічних, правових, адміністративних та інших перешкод для взаємної співпраці.

Видатки на реалізацію проектів транскордонного співробітництва здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів на відповідний рік, а також інших джерел, не заборонених законом. Для фінансування проектів транскордонного співробітництва може використовуватися міжнародна технічна допомога згідно із законодавством України. [5]

Даний закон на жаль містить лише загальні положення, можливості та шляхів для реалізації яких в Україні не розроблено. Оскільки, в нашій державі не вироблені досконалі механізми розвитку власних регіонів, ще досі точаться дискусії з приводу правильності здійснення управління, та адміністративно-територіального поділу, досвід здійснення транскордонного співробітництва відсутній взагалі. І для налагодження даного напрямку державної політики, потрібно здійснити аналіз відповідного європейського досвіду, та можливостей і шляхів його застосування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Антошкіна В., Кирпичов О. «Єврорегіони як складова регіональної політики ЄС та Європейської політики сусідства» // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10(178).
2. Гавриков Д. Европейский Союз как территория противоречий // Мировая экономика и международные отношения. – 2004. - № 12. – С. 88-95
3. Пила В.І., Чмир О.С., Гарасюк О.А., Терещенко Т.В. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво/ Під ред. В.І. Пили. – Хмельницький, 2006. – 412 с.
4. Запрацював інвестиційний інструмент сусідства // Євроюлетень. – 2008. - № 5
5. Про транскордонне співробітництво (Текст резюме від 24.06.2004) // Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/1861-15>